

CS

CS

CS

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 19.12.2007
KOM(2007) 825 v konečném znění

ZPRÁVA KOMISE

**Čtvrtá zpráva o pokroku
při realizaci prostředků z Fondu pro kryt reaktoru v Černobylu
Září 2007**

{SEK(2007) 1701}

1. Úvod

Černobylská jaderná elektrárna (ČJE) leží 110 km severně od Kyjeva a její výstavba byla zahájena v 70. letech 20. století. V roce 1983 byly v provozu čtyři bloky, které produkovaly asi 10 procent ukrajinské elektřiny. V době havárie se přistavovaly další dva bloky. V nedalekém městě Černobyli žilo 12 500 lidí.

Po havárii, k níž došlo 26. dubna 1986, bylo z okolí Černobyli evakuováno asi 200 000 lidí a kolem zbytků čtvrtého bloku ČJE byl za nesmírně nebezpečných podmínek vybudován kryt (někdy označovaný jako „sarkofág“). Bloky 1, 2 a 3 (v sousedství bloku 4) byly znovu uvedeny do provozu, což vzbudilo obavy z další havárie.

Země G7 a Evropská komise (EK) se chopily iniciativy a poskytly pomoc ke zmírnění následků havárie. O tomto závazku svědčí memorandum o porozumění mezi zeměmi G7, EK a Ukrajinou o uzavření jaderné elektrárny v Černobyli do roku 2000¹ a to, že Komise sehrála významnou úlohu v jeho provádění prostřednictvím programu Tacis. Země G7 (nyní G8) a Komise na několika zasedáních opakovaně potvrdily svůj úmysl pokračovat v poskytované podpoře.

Kryt neměl představovat konečné řešení a ve skutečnosti byl velmi nestabilní, jeho stav se zhoršil a umožňoval tak prosakování dešťové vody. Existovalo riziko jeho zřícení kvůli seizmickým pohybům, extrémním vlivům počasí a dalšímu zhoršování jeho struktury. Možnost kontaminování okolní zóny přetrvává, dokud vysoce radioaktivní materiál, který kryt zastřešuje, nebude náležitě izolován od okolního prostředí.

V květnu 1997 dokončila mezinárodní skupina odborníků z EU, USA, Japonska a Ukrajiny multidisciplinární stavebně manažerský program označovaný jako Plán na rekonstrukci krytu černobylského reaktoru (*Shelter Implementation Plan – SIP*). SIP obsahuje řadu prací na krytu, které mají přispět k tomu, aby se z hlediska životního prostředí zabezpečil a stabilizoval. Ve stejném roce požádaly země G7 a Komise společně s dalšími dárci Evropskou banku pro obnovu a rozvoj (EBRD) o zřízení Fondu pro kryt reaktoru v Černobyli (*The Chernobyl Shelter Fund – CSF*) – z něhož měl být SIP financován.

V roce 2007, deset let po dohodě o SIP mezi zeměmi G7, Evropskou komisí a Ukrajinou a po zahájení tohoto plánu byla většina úkolů v něm vytyčených dokončena. Byla vybudována potřebná infrastruktura a zařízení v místě a byla dokončena stabilizace krytu. To umožňuje zahájit výstavbu nového bezpečného ochranného pláště, která představuje poslední velký stavební projekt na tomto místě.

Původní odhadované náklady projektu (vyčíslené v roce 1997) představovaly částku cca 758 milionů USD (768 milionů USD včetně částky na zajištění nezbytných licencí) a počítaly s dobou výstavby v délce sedmi let (1998–2005). V listopadu 1997 se v New Yorku uskutečnila první dárcovská konference za účelem vybrání

¹ Memorandum o porozumění mezi vládami zemí G7 a Komisí Evropských společenství a vládou Ukrajiny o uzavření černobylské jaderné elektrárny, podepsané dne 20. prosince 1995 v Ottawě.

potřebných prostředků. Dvacet pět zemí přislíbilo částku v přibližné výši 400 milionů USD. Ukrajina přislíbila částku 50 milionů USD ve formě materiálního příspěvku. Získaná částka byla dostatečná pro zahájení prací na prvních úkolech vyplývajících ze SIP. Projekt byl fyzicky zahájen v dubnu 1998 vytvořením jednotky pro řízení projektu (*Project Management Unit – PMU*).

První příslib Evropské komise přispět do Fondu pro kryt reaktoru v Černobylu částkou 100 milionů USD, který byl učiněn na summitu G7 v Denveru v roce 1997, byl formálně potvrzen rozhodnutím Rady 98/381/ES ze dne 5. června 1998 o příspěvku Společenství do Evropské banky pro obnovu a rozvoj ve prospěch Fondu pro kryt reaktoru v Černobylu². Příspěvek byl fyzicky uhrazen v letech 1999/2000 z rozpočtu programu TACIS.

Druhá dárcovská konference se uskutečnila v červenci 2000 v Berlíně. Dvacet dva zemí přislíbilo přibližně 320 milionů USD, čímž se celková částka přislíbená na těchto dvou konferencích přiblížila částce odhadovaných nákladů, tj. 768 milionům USD. Společenství přislíbilo druhý příspěvek ve výši 100 milionů EUR, který byl schválen rozhodnutím Rady 2001/824/ES³.

V roce 2003 předložila PMU revidovaný harmonogram a první odhad nákladů založený na skutečných nákladech dokončených projektů a nasmlouvaných cenách pro probíhající projekty. Tento odhad uváděl částku cca 1 091 milionů USD. Evropská banka pro obnovu a rozvoj jako správce fondu upozornila, že pro dodržení nového harmonogramu je třeba doplnit finanční prostředky do fondu. Poslední odhad posloužil jako základ pro dodatečné přísliby dárců v Londýně v květnu 2005. S přihlédnutím k předchozí dělbě nákladů Komise přislíbila dalších 49,1 milionu EUR, čímž celkový dosavadní příspěvek Komise dosáhl cca 240 milionů EUR. Vzhledem ke zpožděním, eskalaci a růstu cen práce a materiálových vstupů bylo shromáždění dárců následně oznámeno další podstatné zvýšení oproti prvnímu odhadu nákladů (viz níže).

Podle článku 3 rozhodnutí Rady 98/381/ES a článku 4 rozhodnutí Rady 2006/908/ES o příspěvcích Společenství do Evropské banky pro obnovu a rozvoj ve prospěch Fondu pro kryt reaktoru v Černobylu je Komise povinna každoročně předložit Evropskému parlamentu a Radě zprávu o pokroku při realizaci prostředků z Fondu pro kryt reaktoru v Černobylu. Zprávy byly předloženy v říjnu 1999⁴, září 2001⁵ a prosinci 2003⁶. Tato zpráva aktualizuje zprávy předchozí, zejména na základě pokroku oznámeného shromáždění dárců a dalších informací poskytnutých Evropskou bankou pro obnovu a rozvoj⁷.

² Úř. věst. L 171, 17.6.1998, s. 31.

³ Úř. věst. L 308, 27.11.2001, s. 25.

⁴ KOM(1999) 470 ze dne 12.10.1999.

⁵ KOM(2001) 251 ze dne 29.5.2001

⁶ KOM(2004) 481 ze dne 14.5.2004.

⁷ Rozšířená verze této zprávy společně s přílohami je připojena k tomuto dokumentu.

2. POLITICKÉ A INSTITUCIONÁLNÍ ASPEKTY

Často bývá zmiňováno, že pro řádné a včasné provedení SIP je nezbytné stabilní institucionální prostředí a kompetentní management. Nicméně vzhledem k politické viditelnosti projektů, dotčeným částkám a rozdílným zájmům byly potíže nevyhnutelné. Vzhledem k jedinečným aspektům SIP bylo navíc zapotřebí zavést zvláštní postup udělování licencí a zvláštní právní předpisy.

Velmi záhy byla rozpoznána nutnost, aby odpovědnost převzali vysocí úředníci ukrajinské správy. V tomto směru byla přijata praktická opatření: Ukrajina se stala právoplatným členem shromáždění a do pravidel upravujících CSF byl zahrnut společný výbor Ukrajiny a EBRD. Rámcová dohoda mezi EBRD a Ukrajinou uzavřená v roce 1997 a ratifikovaná ukrajinským parlamentem v roce 1998 vytvořila právní základ pro působení CSF na Ukrajině. Tato ujednání vytvořila pevný základ, avšak časté změny ve vládě a na předních místech správy znemožnily zachovat kontinuitu vedení, institucionální paměť a potřebnou stabilitu.

Jedním konkrétním faktorem, který vyvolal vážné znepokojení, bylo převedení formální odpovědnosti za ČJE z ministerstva pro paliva a energetiku na ministerstvo pro mimořádné události, k němuž došlo v roce 2005. I když šlo o interní ukrajinskou záležitost, výsledkem byla ztráta zkušeností a institucionální paměti, což nevyhnutelně narušilo chod projektu.

V roce 2006 vyvolalo polemiku nabídkové řízení na nový bezpečný ochranný plášť. Přezkum stížností a rozsáhlé diskuse před udělením kontraktu, zejména s ukrajinskou stranou, si vyžádaly více než roční zpoždění, což vedlo k podstatnému navýšení nákladů v důsledku eskalace cen a manažerských nákladů. Dárci zaujali pevné stanovisko, že by měla být striktně dodržena pravidla upravující CSF a že nejsou přípustné žádné odchylky od postupu nabídkového řízení, nebyly-li prokázány žádné nesrovnalosti.

Přijatý přístup k udělování licencí pro SIP je považován za nezbytný také pro řádné provedení projektů. V roce 2003 schválil kabinet ministrů výnos o zákonných přezkumech a schvalování pro SIP: „Dekret o provádění SIP“. Na tento dekret navázal v polovině roku 2004 další výnos zjednodušující postup certifikace pro vybavení nakupované z CSF.

Institucionální prostředí bylo jednou z hlavních příčin dosavadních zpoždění v černobylských projektech. Očekává se, že se zkušenostmi získanými v průběhu let a vzhledem k tomu, že nyní již byla přijata většina důležitých rozhodnutí týkajících se SIP, bude chod projektů v budoucnu hladší. Nicméně projekt nového bezpečného ochranného pláště, který představuje asi polovinu nákladů SIP, dosud nebyl zahájen. Jakákoli zpoždění, zejména ve fázi výstavby, by byla velmi nákladná, a proto musejí všechny strany i nadále věnovat pozornost okamžitému řešení a minimalizaci dopadu jakýchkoli případně vzniklých problémů.

3. STAV PROVÁDĚNÍ SIP

3.1. Grantové dohody

Finanční závazky z CSF jsou dány grantovými dohodami uzavřenými mezi EBRD a ukrajinskými příjemci. Příjemce může uzavírat obchody podle dohodnutých přidělových schémat v souladu s politikami a pravidly EBRD pro zadávání veřejných zakázek. Banka monitoruje dodržování pravidel a vyplácí prostředky přímo smluvním stranám; další kontrolu zajišťuje odbor banky pro jadernou bezpečnost a PMU příjemce. Doposud EBRD uzavřela 8 grantových dohod.

Do 30. června 2007 bylo na grantové dohody přiděleno 457 milionů EUR. Dne 17. července 2007 schválilo shromáždění přiděl 330 milionů EUR na grantovou dohodu č. 8 a povolilo bance přidělit na tuto grantovou dohodu další příspěvky do celkové výše 490 milionů EUR.

Do července 2007 bylo v rámci sedmi původních grantových dohod uzavřeno 138 kontraktů v celkové výši 356 milionů EUR; 86 z těchto smluv již bylo dokončeno.

3.2. Stabilizace a další projekty

Kryt izolující zdroje vysoké radiace a zastřešující zbytky zničeného reaktoru bloku 4 byl hotový do konce listopadu 1986. Některé z jeho strukturálních prvků se zdeformovaly a vykazovaly trhliny ukazující na potenciální riziko zhroucení krytu. V zájmu omezení tohoto rizika byla v červenci 2004 uzavřena smlouva s ukrajinsko-ruským konsorciem (vedeným ruskou společností Atomstrojexport) o provedení stabilizačních opatření. Tato opatření omezí riziko zhroucení na dobu příštích 10 až 15 let, během nichž bude kryt uzavřen novým bezpečným ochranným pláštěm a bude provedeno stržení jeho nejvíce nestabilních částí.

Práce na stabilizaci započaly v listopadu 2004 a byly dokončeny v termínu a při dodržení rozpočtu začátkem roku 2007. To byl obrovský úspěch, vezmeme-li v úvahu náročné podmínky uvnitř krytu (přístupnost, suť, vysoká úroveň radiace a nepředvídatelnost dalšího vývoje). Prvořadá byla minimalizace radiační expozice osob: té se dosáhlo pečlivým plánováním, výcvikem, stíněním a sestavováním montážních celků v čistém prostoru staveniště.

EBRD oznámila, že bylo dosaženo také významného pokroku v projektech infrastruktury.

3.3. Nový bezpečný ochranný plášť (NSC)

Nový bezpečný ochranný plášť (*New Safe Confinement – NSC*,) je označení obloukové konstrukce, která bude smontována v bezpečném prostoru nedaleko bloku 4, a poté nasunuta přes starý kryt. Plášť by měl být schopen izolovat radioaktivní materiál od okolí až 100 let. Bude také obsahovat zařízení a vybavení, které umožní demontáž existujícího krytu, až to bude vhodné, a odstranění materiálu obsahujícího nebezpečná paliva (*Fuel Containing Material – FCM*).

Nabídkové řízení na NSC trvalo mnohem déle, než se předpokládalo. Tým projektantů měl projekčně-stavební podklady pro nabídkové řízení hotové

do června 2003, nicméně finalizace dohody o konání nabídkového řízení se táhla až do března 2004, kdy byly zveřejněny výzvy k předložení technických projektů. V listopadu 2004 byly doručeny tři projekty. Po mimořádně důkladném vyjasňování technických a regulatorních požadavků, které bylo nutné vzhledem k dopadu na harmonogram a cenu, byla dvě konsorcia (Novarka a CH2M Hill) vyzvána k předložení obchodních nabídek. Nabídky byly přezkoumány a vyhodnoceny do února 2006.

Následný hodnotící proces pro NSC byl dosti zdoluhavý v důsledku reklamace nabídkového řízení a zpochybnění výsledků některými ukrajinskými představiteli, které si vyžádalo v souladu s pravidly Fondu pro kryt reaktoru v Černobylu a politikami a pravidly EBRD pro zadávání veřejných zakázek další přezkum.

Všechny tyto záležitosti byly vyřešeny ke spokojenosti dotčených stran a nezávislí pozorovatelé potvrdili, že potřebná jednání před udělením kontraktu proběhla řádným způsobem. Dne 17. července 2007 povolilo shromáždění dárců bance potvrdit grantovou dohodu č. 8 na NSC a schválilo první přiděl prostředků. Banka a ukrajinské orgány podepsaly grantovou dohodu počátkem srpna. Dne 9. srpna oznámila ČJE konsorciu Novarka udělení kontraktu a vlastní kontrakt byl podepsán 24. srpna 2007. Podle platného harmonogramu by NSC měl být dokončen do prosince 2011.

3.4. Zdraví, bezpečnost a životní prostředí

Environmentální akční plán, vypracovaný v roce 1998 na základě standardní politiky EBRD, je pravidelně aktualizován a kontrolován environmentálním odborem banky a jejími nezávislými poradci.

Je důležité připomenout, že v roce 2004 byly zavedeny biomedicínké a screeningové programy a že byly zkontrolovány více než tři tisíce lidí. Po 86 dokončených kontraktech nebyly hlášeny žádné radiologické ani průmyslové havárie se závažnými důsledky.

3.5. Nakládání s radioaktivním odpadem

Je potřeba, aby ukrajinské orgány věnovaly trvalou pozornost problematice hospodaření s odpady a koordinaci mezinárodních projektů zabývajících se nakládáním s radioaktivním odpadem, aby nedocházelo ke zbytečnému zdržování SIP. Byly nalezeny kapacity pro řešení nejnaléhavějších problémů (včetně dalšího prostoru pro skladování vysoce aktivního odpadu, který poskytl průmyslový komplex pro nakládání s pevným radioaktivním odpadem financovaný z prostředků Tacis), takže v nejbližším časovém horizontu nebude stát skladování odpadu v cestě dokončení SIP.

4. UPRAVENÝ HARMONOGRAM A ODHAD NÁKLADŮ

4.1. Harmonogram

Provádění SIP započalo na konci roku 1998 mobilizací jednotky pro řízení projektu (PMU) a udělením kontraktů na poradenství v oblasti udělování licencí ukrajinskému úřadu pro jadernou bezpečnost a kontraktů na první projekty. Navzdory zdržením

nedošlo při stabilizaci krytu a provádění některých úkolů SIP k narušení rozhodujícího průběhu SIP, pro nějž jsou klíčové aktivity týkající se NSC.

V polovině roku 2003 předpokládala PMU na základě schválení konceptuálního projektu a podrobného projektu a odhadu doby trvání výstavby NSC na 5 let, že by NSC mohl být uveden do provozu do konce roku 2008, avšak zdržení v procesu nabídkového řízení donutilo PMU tento harmonogram přepracovat.

Klíčové milníky ve výstavbě NSC

Dokončené:

Duben 2001 Strategie bezpečného ochranného krytu (programové rozhodnutí P10)

Červenec 2001 Zahájení prací na podkladech pro koncepční návrh

Květen – říjen 2002 Oznámení o pokračování / udělení kontraktu na koncepční návrh

Červen 2003 Dokončení koncepčního návrhu

Prosinec 2003 Předložení koncepčního návrhu k regulačnímu přezkumu

Březen 2004 Výzvy k nabídkovému řízení na podrobný projekt a stavební řešení

Červenec 2004 Schválení koncepčního návrhu kabinetem ministrů

Listopad 2004 Obdržení (technických) nabídek na 1. fázi

Září 2005 Obchodní nabídka od dvou nabízejících konsorcií

Listopad 2005 Přezkum obchodních nabídek

Únor 2006 Dokončení hodnocení

Září 2006 Potvrzení hodnocení výborem EBRD pro zadávání zakázek a uzavírání smluv (PCC)

Prosinec 2006 až Diskuse před udělením kontraktu na NSC

Červen 2007

Srpen 2007 Udělení kontraktu na NSC

Plánované:

Prosinec 2008 Dokončení podrobného projektu NSC (16 měsíců)

Prosinec 2011 Dokončení NSC (výstavba 3 roky)

4.2. Odhad nákladů

Původní odhadované náklady na Plán na rekonstrukci krytu černobylského reaktoru (SIP) byly v roce 1997 vyčísleny na 758 milionů USD. K nim byla přidána částka 10 milionů USD na zajištění nezbytných licencí, čímž celková částka dosáhla 768 milionů USD. Tato částka představovala předběžný odhad nákladů, který bylo možné použít jako základ pro účely zahájení shromažďování prostředků od dárců v mezinárodním měřítku.

EBRD a PMU upozornily shromáždění, že SIP je konceptuální dokument obsahující pouze hlavní prvky projektů. Během provádění se rozsah SIP měnil, aby zohlednil nové potřeby nebo odboural úkoly, které se ukázaly jako zbytečné. SIP předpokládal, že většina přípravných a infrastrukturních prací bude hotová, ale ve skutečnosti bylo zapotřebí zařadit řadu těchto projektů do SIP. SIP nepočítal s dobou potřebnou na regulační proces, která si také vyžádala zvýšení nákladů, a také nepamatoval na náklady spojené se správou fondu. Nicméně největší částky, které přibýly do nákladů, byly nepředvídatelné výdaje a eskalace cen pro NSC, s nimiž se v původních odhadovaných nákladech z roku 1997 nepočítalo. Ceny některých hlavních nákladových položek, zejména oceli, energie, betonu a ukrajinské pracovní síly, od roku 1997 prudce vzrostly (daleko nad průměrnou míru inflace).

V roce 2003 předložila PMU první odhad nákladů založený na skutečných nákladech dokončených projektů, nasmlouvaných cenách pro probíhající projekty a odhadech pro dosud nezapočaté projekty, dosahující částky 1 091 062 000 USD. V únoru 2006 byla shromáždění dárců předložena revize odhadu. Tato revize provedla úpravy předchozího odhadu na základě pokroku a dokončených dílčích projektů a zohlednila ceny nabídnuté dvěma konsorcií na NSC. Tyto ceny se ukázaly být výrazně vyšší, než se očekávalo, a odhad nákladů na SIP byl zvýšen na 1 204 103 000 USD.

Vzhledem k tomu, že zdržení v procesu nabídkového řízení měla dopad na termín uzavření kontraktu na NSC, dojde v souladu s ustanoveními nabídkového řízení k navýšení nákladů. Na shromáždění dárců dne 17. července 2007 předložila PMU svou poslední prognózu nákladů na SIP dosahující částky 1 390 milionů USD, což představuje navýšení o 186 milionů USD oproti předchozímu odhadu. Nejvýznamnějšími změnami, které způsobily toto navýšení, byly: eskalace cen v důsledku pozdějšího udělení zakázky na NSC (87,5 milionu USD), zvýšení ceny v USD v důsledku změny směnného kurzu EUR-USD (51,3 milionu USD) a navýšení o eskalaci cen za NSC v průběhu realizace projektu (47,3 milionu USD).

Dalším důležitým krokem ve stanovení nákladů bude dokončení podrobného projektu NSC, které přinese zpřesnění množství a cen materiálů, které budou skutečně zapotřebí. Očekává se, že toto zpřesnění bude k dispozici do konce roku 2008 (asi 16 měsíců po udělení kontraktu).

5. FINANČNÍ PŘEHLED

5.1. Příjmy a výdaje

Ke konci června 2007 evidovala banka příspěvky do CSF v celkové výši 739 milionů EUR, což odpovídá příslibům učiněným prostřednictvím dohod

o poskytnutí příspěvku, darům a materiálním příspěvkům. Ve fondu se nahromadil úrok ve výši 71 milionů EUR, čímž se dostáváme k celkové částce 810 milionů EUR. Kromě toho existuje několik dalších příslibů (učiněných většinou po dárcovské akci v Londýně v květnu 2005) ve výši cca 100 milionů EUR, na něž dosud nejsou uzavřeny dohody o poskytnutí příspěvku a které zatím nebyly fyzicky uhrazeny.

Do 30. června 2007 bylo v rámci sedmi do té doby uzavřených grantových dohod přiděleno 457 milionů EUR. Celková hodnota kontraktů uzavřených v rámci těchto grantových dohod činí 356 milionů EUR, z čehož 308 milionů EUR již bylo vyplaceno.

Částka nepřidělených prostředků k 30. červnu 2007 činila cca 300 milionů EUR. Tato částka se zvýší na cca 400 milionů EUR, budou-li skutečně realizovány zbývající přísliby, které dosud nebyly formálně stvrzeny.

5.2. Nové přísliby

Odhad nákladů na SIP, který vedl k částce 1 091 milionů USD, byl podrobně analyzován na shromáždění dárců v dubnu 2004. Bylo konstatováno, že dosud nepřidělené prostředky dostupné v CSF nepostačují na realizaci budoucí grantové dohody na nový bezpečný ochranný plášť.

Po dohodě dárců o příspěvcích se dne 12. května 2005 uskutečnila v EBRD v Londýně další dárcovská akce. Dárci příslibili prostředky ve výši 181 496 milionů EUR. Součástí této částky byl příspěvek ve výši 49,1 milionu EUR od Komise, 22 milionů EUR od Ukrajiny a poprvé také 10 milionů EUR od Ruska. První splátka příslibu Komise (14,4 milionu EUR) byla uhrazena do CSF v souladu s rozhodnutím Rady ze dne 4. prosince 2006⁸, druhá splátka (10 milionů EUR) bude financována prostřednictvím nástroje pro spolupráci v oblasti jaderné bezpečnosti a uhrazena v roce 2007. Zbytek příslibu Komise bude uhrazen v období 2008–2011.

V současné době je v CSF dostatek prostředků, které by měly umožnit dokončení první fáze kontraktu na NSC, nicméně současné prostředky plus zbývající přísliby, které teprve budou formalizovány dohodami o poskytnutí příspěvku, nebudou stačit na pokrytí nákladů na celý kontrakt.

Členové G8 a Komise, kteří představují hlavní přispěvatele do CSF, znovu zdůraznili svůj zájem na dokončení SIP. Tento závazek je jasně vyjádřen ve zprávě skupiny G8 pro jadernou bezpečnost a jaderné zabezpečení (NSSG) určené pro vedoucí představitele zemí na summitu G8 v Petrohradě v červenci 2007. V pozdější deklaraci ze summitu G8 v Heiligendammu z června 2007 se uvádí:

„... V souvislosti s černobylskou havárií v roce 1986 znovu potvrzujeme svůj závazek – který jsme vyjádřili v dřívějších deklaracích ze summitů G7/G8 a memorandech o porozumění a prostřednictvím programů Fond pro kryt reaktoru v Černobylu (CSF) a Účet pro jadernou bezpečnost (NSA) – společným úsilím s Ukrajinou zajistit bezpečné podmínky v prostoru kolem poškozeného reaktoru.“

⁸

Úř. věst. L 346, 9.12.2006, s. 28.

6. KONTROLA A PODPORA ZE STRANY EVROPSKÉ KOMISE

Komise, která je hlavním přispěvatelem do CSF, pečlivě sleduje vývoj událostí kolem fondu, zejména těch, které mají dopad na harmonogram a finanční důsledky. Útvary Komise jsou v pravidelném kontaktu s dalšími hlavními dárci, zejména z EU, a s EBRD. Komise poskytuje dle potřeby politickou podporu, např. prostřednictvím potvrzení pravidel fondu (která se odvolávají na pravidla banky pro veřejné zakázky) v nabídkovém řízení na NSC.

Komise se v podpoře černobylských projektů neomezuje pouze na CSF. Kupříkladu program Tacis sehrál významnou úlohu při realizaci memoranda o porozumění mezi zeměmi G7 a Komisí a Ukrajinou o uzavření Černobylu z roku 1995. Evropská Komise zatím přislíbila na Černobyl a související projekty cca 470 milionů EUR, převážně z rozpočtu programu Tacis. Tyto projekty studovaly, posuzovaly a zmírňovaly důsledky černobylské havárie a poskytovaly pomoc při vyřazování bloků 1, 2 a 3 z činnosti. Evropská Komise přispěla také na dodatečné náklady na náhradní energii po zavření posledního bloku v roce 2000. Další projekty byly zaměřeny na společenské a regionální důsledky uzavření Černobylu a podporu reformy ukrajinského energetického sektoru.

Komise podpořila výstavbu průmyslového komplexu pro nakládání s pevným radioaktivním odpadem, který bude brzy dokončen, a projekty realizované v rámci Účtu EBRD pro jadernou bezpečnost. Pomohla též Ukrajině s pořádáním konference k 20. výročí havárie v roce 2006. V sociální a zdravotní oblasti Komise v současné době podporuje program CORE. Počítá se také s podporou projektu na zlepšení životních podmínek dětí v oblasti postižené havárií.

Poslední navýšení nákladů, třebaže je nevyhnutelné, může vyvolávat znepokojení. Komise nadále zůstane v černobylském případě aktivní a bude se snažit vyvíjet další úsilí odpovídající předchozí dělbě nákladů, nelze však očekávat, že bude i nadále pokrývat všechna navýšení nákladů pouze z omezeného rozpočtu nástroje pro spolupráci v oblasti jaderné bezpečnosti, protože by to bylo ke škodě dalších projektů v oblasti jaderné bezpečnosti. Příspěvek Ruské federace, která se nedávno stala dárce fondu, a další příspěvek Ukrajiny pomohly snížit deficit fondu, avšak očekává se, že se Ukrajina zhostí více projektů a ponese finanční břímě větším dílem.

7. ZÁVĚRY

Na projektech realizovaných v rámci Plánu na rekonstrukci krytu černobylského reaktoru (SIP) se podařilo dosáhnout významného pokroku, zejména v souvislosti s infrastrukturou a stabilizací stávajícího krytu, které byly dokončeny v termínu a při dodržení rozpočtu.

Audity řízení SIP a environmentální audity provedené v roce 2007 potvrdily přiměřenost dosavadního řízení i opatření přijatá v odborné rovině a v oblasti zdraví a životního prostředí. Nicméně audit řízení opět poukázal na potřebu zvýšit počet kvalifikovaných ukrajinských pracovníků v jednotce pro řízení projektu (PMU), aby se omezila závislost na pracovnících PMU ze západních zemí a zajistila dlouhodobá stabilita řízení po zprovoznění NSC.

Harmonogram SIP v současné době počítá s dokončením koncem roku 2011. Rozhodující cestu určují milníky stanovené v kontraktu na nový bezpečný ochranný plášť (NSC). Očekává se, že důkladná analýza a přípravné práce omezí riziko nákladných zpoždění v průběhu fáze výstavby. Pro úspěšné dokončení projektu bude nezbytné kvalitní řízení a dobrá spolupráce všech stran, zejména ukrajinské vlády a regulatorních orgánů.

Celkové náklady na SIP po zohlednění nákladů projektů, které již byly dokončeny nebo které v současné době probíhají, a současných nákladů NSC navýšených o eskalaci cen byly stanoveny na 1 390 milionů USD.

Po započtení příslibů, které byly učiněny v roce 2005 v Londýně, je v CSF v současné době k dispozici dostatek prostředků na uzavření kontraktu na NSC a zahájení prací. Podle posledních odhadů však stávající prostředky nestačí na dokončení projektu. Na dokončení černobylských projektů financovaných z CSF a Účtu pro jadernou bezpečnost budou zapotřebí další prostředky.

SIP od samého počátku bojuje s nedostatkem prostředků a bude muset i nadále spoléhat na solidaritu mezinárodního společenství, což je vzhledem ke konkurenčním prioritám stále obtížnější.

Očekává se, že Ukrajina převeze v hlavní fázi výstavby významnější úlohu v řízení a financování projektu v Černobyli, aby její lidé byli po zprovoznění NSC schopni dále řídit zařízení sami.